

ՀԱՅՈՒ ԽԱ

1893

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Ս. ՍԵՂԲԵՍՐՈՍԻ

ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹԵԱՄՔ

ՀԱՅԵՐԵՆ ԵՒ ՑՈՒՆԱՐԵՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆՑ

(Տես յէջ 497)

Սեղբեսարոս ասէ. Եւ մեզ մի է Աստուած Հայր, յորմէ Որդի ճանաշի, և Հոգի՝ Առըրք է նոցանց ։ Լուղինեւ. զի բանիւ Տեսան երկինք և երկիր հաստատեցաւ, և Հոգովզ բերանո(յ) նորա ամենայն զաւրութիւնն նորա, ասէ մարգարէն։ Եւ յովաց ասաց. Եկայք արասցուք զմարդ

ΣΩλեստրօς Էփη. հիմէն նա Յεծն ուն սέօմεν, ուն ճմօլօցօմեց ձլլէ օնք օմտաց էրդիմոն անտօն տիղ Ֆետհա գամէն, առ անտօն անցաւ ու թշնամուն է լատինա։ Առ Հայոս յամին 862-870, ոյս բնք է Շիրակինուն Բ ժողովով սահմանեցաւ, զոր առաջ յամին 1251 նորոգեց Ալևս ժողով։ Ալևս բանիս յացուապէն կը վկայէն նաև կիրակութ Վարդակ պատմիւց։ Ուրեմն պէտք է որ Ակղեմանոսի Վարաց հայ թարգմանիչն ևս այդ ժամանակէն վերջ, և ոչ ըստ յառաջ ժաղկած ըլլար։

4. Այս բացառութիւն, ևս իսկ կը պակասի յանձնարէնի մէջ։ Ուրութեալու ենք, որ այս իսկ Սպանիաէն անցաւ ու Յոյն և Լատինա, և թ զարուն նապիւ ուրեմն ընդհանրացաւ։ Առ Հայոս յամին 862-870, ոյս բնք է Շիրակինուն Բ ժողովով սահմանեցաւ, զոր առաջ յամին 1251 նորոգեց Ալևս ժողով։ Ալևս բանիս յացուապէն կը վկայէն նաև կիրակութ Վարդակ պատմիւց։ Ուրեմն պէտք է որ Ակղեմանոսի Վարաց հայ թարգմանիչն ևս այդ ժամանակէն վերջ, և ոչ ըստ յառաջ ժաղկած ըլլար։

ըստ պատկերի մերում. ոչ ապաքին
առ. հաւասարության առ հրեշտակությունը
պէս կարծես, զի արբար զիրեշտակությունը կազմուի, և դպացուանեայս իւր
հրովար. իսկ ցՈՐԴԻՆ ասէ. Որդի իմ ես
գուռ, և ես այսաւը ծնա(j) զեեզ: Եւ
գարձեալ. Ես եղէց նմա հայր և նա
եղիցի իմ որդի: Եւ դարձեալ. Աւծ
զեեզ Աստուած՝ Աստուած քո: Եւ
դարձեալ. Ասաց Տէր ցՏէր իմ. Նիստ
ընդ ամիշ իմմէ. զի զայս ամենայն ՚ի
վերա(j) Որդւո(j) իմասցիս զասս-
ցեալ առ ՚ի(j) Աստուածոյ:

ού δι αὐτὸς προφήτης εἶπεν; Καὶ τῷ Πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Υἱὸν ἔκεινον λέγομεν, πρὸς ὃν διὰ τοῦ προφήτου δι Πατέρον θωρ, λέγων, Υἱὸς μου εἶ σὺ ἐγώ στημερον γεγένηκας. Θεὸς δὲ καὶ θάτερος καὶ στημερον δρισμὸν οὐκ ἔχει, ἐπειδὴ ὑπὲρ χρόνον ἔστιν. ἀναρχος οὖν ὑπάρχων, ἀνάρχως καὶ πατήρ ἔστιν. ἐπει, τίνι εἶπεν, Ποιήσωμεν ἀνθρώπον κατ' εἰκόνα τῆμετέραν, καὶ καθ' δμοιώσιν, εἶ γάρ εἶπεν. Ποιήσω ἀνθρώπον κατ' εἰκόνα καὶ δμοιώσιν ἐμήν, ἐνόμισεν ἄν τις προσώπου ἕχην παρέχειν. νῦν δὲ λέγων, Κατ' εἰκόνα καὶ δμοιώσιν τῆμετέραν, σαφῶς καὶ τὸν Υἱὸν, καὶ τὴν ἴσστητα ἐστήμανεν. οὐδὲ γάρ μειζόν τι προσαλαβεῖν δύναται, ἐπειδὴ ἡλικίας προσθήκην οὐκ οἰδεν· μείωσιν πάλιν οὐ δέχεται, διὰ τὸ μὴ ἐνδέχεσθαι αὐτὸν αὔξησίν τυν προσλαμβάνειν.

Ἴωνᾶς Ῥαβδῆς εἶπεν, ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ οὐκ ἔστι δεκτέα ἡ πλοτίς. ποῖον γάρ Θεὸν συμβουλεύει οὗτος πιστευθῆναι ὅν καὶ Πατέρα, καὶ Γίδην, - καὶ ἄγιον Πνεῦμα δικολογεῖ.

Σλβεστρος ἔφη, Ὄταν ἀναγνώσῃ ταῖς σαῖς θίβλοις, περὶ μὲν τοῦ Πατρὸς, ἥντικα λέγει περὶ τοῦ Γιοῦ, Γιός μου εἰ σὺ. θμοίως δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ τόπῳ, Αὐτός ἐπικαλέσεται με, Πατήρ μου εἰ σὺ, τότε ἔσθι σαφῶς τὸ λεγόμενον, καὶ οὐδέν ἔσει περὶ τῆς ἀγίας Τριάδος ὑπολάβεις λέξειν ἡμᾶς. περὶ δὲ τοῦ ἀγίου Πνεύματος, ἀκουε τοῦ προφήτου πάλιν τοῦ σοῦ εὐχομένου, καὶ λέγοντος, Τὸ Πνεῦμα σου τὸ ἀ-

4. Այս տեղ հայը Ծիլելով Յախոս բացուն
այս անունը, խառն ՚ի խուռան մէջ կը բերէ
անոր խօսքեց՝ Ուղարկութունի խօսք հետ,
մըյս պատարար վարուելով բնապարի հետ :

ներ յինէն : Եւ բազումք են ասացիւագը
՚ի մարգարէից յաղագս Որդուոյ և
Հոգ(ւ)ոյն Արրաջ զաւրութեան և աս-
տուածութեան, Եվի է կամ լւել և ին-
չու ընդ Հայր Ժամանութեալ և ժամանութեալ
Ք աստուածութեանին : Եւ չէ առ Ք է
Աստուած, և այս ու վեց բայց յինէն,
միւրէ ու բաժնէի և զշէի յաստուածու-
թեան . բայց յինէն ասելով ու է անշնչ-
անուի բանն : Եւ այս զբարհաստուածու-
թեան խոժնուե, և ու շիւրէ հասունէ
իւր շնչէին Սուրբ յաստուածութեան,
որպէս ու բանդո, այս Ք Աստուած Եր-
բարբարութեան ասունէ :

Կոստանդիիանու ասէ. Աքանչաւ-
նամը ընդ կերպայեցիսար, յիւրեանց
գրոցն յաղթահարեալք. և ճշմար-
տեալ բանիւ ցուցաւ՝ ի մարդարէիցն,
Որդ(ւ)ոյ և Հոգուոյն Սրբոյ(ա) աստուա-
ծութիւնն գործակից և փառակից.
արդ զի՞ն ունիք ասել: Յովիսա և և
Գոդոյիհա ասն: Տեսէք որ յաւե-
տարանն զրեցան գծնունդն՝ ի Մո-
քամա(ա) ՚ի Բերդիւմ³, և աճեալ հասա-
կա և իմաստութեամք, և փորձեցաւ
՚ի սատանայէ, և յետ այսորիկ մատ-
նեալ և վաճառեալ, յիւր իսկ աշա-
կերտոյն լ. արծաթու. քարշեալ, խա-
չեալ և մեռեալ և քեռեալ, որ և փը-
չով պասկեցաւ, և գքացախ լեղեաւ
արբեալ, և մեռեալ և թաղեալ, և
թաղումն անարդանս կալեալ. զնո՞ր-
դոյ: Ասուածայ խնացաւ:

4. Այս յաւելլուաժն՝ Գրիգորի վարդապետութեան (տես Ազաթ. Վեհակ 1862.) 530

և այլ է չեկոր ազգային բարձրի մ'է :
Զ. Ա. Կ. Ի օրինակց ևս պատճե ունին, որ
յանին մէջ կըս ապամ տեղաքչի Յուն . Ան-
շառ = Յանիս ապամ տեղաքչի լէ ըստ նախ-
հանց, այլ յետին ժամանակց ազգապա-
թիւն :

3: $\Pi \leftarrow Q_0$ определение Σ и Γ в Γ

γιον μὴ ἀντανέλης ἀπ' ἔμοις· καὶ ἀλλον προφήτην λέγοντα, Πνεῦμα παρ' ἔμοις ἔξελεύσεται· καὶ ἕτερον προφήτην λέγοντα. Καὶ τῷ Πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν, τουτέστι τῶν οὐρανῶν.

Κωνσταντίνος Αύγουστος λέγει,
Θαυμάζω τῶν Ἰουδαίων τὸ ἀνεῖσθυν-
τον· ἀπὸ πασῶν γὰρ τῶν οἰκείων γρα-
φῶν πολυτρόπων ἡττημένοι, ἀκμήν
θέλουσι κατὰ τῆς ἀληθείας ἐπικη-
τεῖν. Θεν ἐπειδὴ περὶ τοῦ Πατρὸς
καὶ τοῦ Γιοῦ, καὶ τοῦ ἄγιου Πνεύμα-
τος τὸ ἱκανὸν λέγομεν, εἴ τινα ἄλλα
εἰσὶν δεκτέα προσφερέσθωσαν. Γοδο-
λλαῖς εἶπεν, Ἡμεῖς περὶ ἐκείνου λέγο-
μεν τοῦ τεχθέντος ⁴, καὶ ἐν τοῖς εὐ-
αγγελίοις αὐτοῦ ἀναγεγραμμένου ηύ-
ηξέναι τε ἡλικίᾳ καὶ σοφίᾳ πειρα-
σθέντα παρὰ τοῦ διαβόλου μετὰ ταῦ-
τα πραθέντα παρὰ τοῦ οἰκείου μαθη-
τοῦ προδοθέντα, κρατηθέντα, φραγε-
λωθέντα, χολήν σὺν δῖει ποτισθέντα,
ἀκάνθαις στεφανωθέντα, γυμνοθέντα
καὶ τῆς ἔσθιτος αὐτοῦ ἐν κλήρῳ δο-
θείσῃς· ἐπὶ σταυροῦ πηγέντα, ἀποθα-
νύγτα καὶ ταφέντα.

1. Մարտին Ա. Բենջամին անուանին յառաջընթացի մէջ կը պահպիս Հայութաբար կամ այս թարգմանչների մէջ կը պահպիս առաջին են, կամ ուրիշ քայլածի մէջ վրային առաջին են, որ մէամսին և ապրանքութիւն կատարեակած կամ առանձին առանձին առանձին է:

Ասէ Ոեղբետարոս. Այս ամենայն
եղեւ, զի լցի ասացեալն 'ի մարդա-
րէէն. Ահա կոյս յզացի և ծննդի որ-
դի. և կոշեցեն զանուն նորա ընդ մէջ
Ապոռաք. և զի մանուկ ծնաւ մեր, և
իշխանութիւն իւր 'ի վերա(յ) ուսոց
իւրոց. և որ 'ի կարգին ասացեալքն
'ի մարդարէէն: Եւ Երկմիաս ասէ.
Ապոռաք Դք՝ որ ոչ համորեացի ընդ ամ-
ոլ. որ 'ի յերկրի երկեցաւ և ընդ
մարդկան շրիցաւ: Եւ ցիսրայէլ ա-
սէ. Դոյք, և բառան հոր շնորհնել. և մի՛
որք դնասու ու ոյլամ, և մի՛ շաբաթուաւ ու
առէ սուսակ:

Եւ Զաքարիաս մարգարէ՝ զփորձին՝ 'ի սատանայէ ասէ. Ասէ առքահանայն մեծ, որ է Յիսուս, Սատանացէ՝ 'ի քեզ Տէր, որ ընդունեաց զիսազաղութիւնն երուսաղմիկի: Եւ

դարձեալ Խսայիհաս յայտնապէս առէ
վասն չարչարանաց փրկչին։ Տէր, ո՞ւ
հաւատաց լրո(*յ*) մերում. զի նա, ա-
սէ, զմեղս մեր բառնա(*յ*), և վասն մեր
չարչարի. և մեր համարեցաք զնա 'ի
մահ և 'ի չարչարան որպէս յԱստու-
ծոյ։ Բայց նա վիրաւորեցաւ վասն մե-
ղաց մերոց, և պատժեցաւ վասն մե-
րո(*յ*) անաւորէնութեան։ և նորա վի-
րաւքն թժշկեցաք։ Եւ զի մատնեցաւ
յաշկերտէն, Դաւիթ ասէ. Որ ու-
տէր ընդ ի հաց, արար ինձ խարբ-
ութիւն Եւ Երեմիաս. Կյաղեցին ոց-

Σλλεστρος είπεν, Ταῦτα πάντα προλεχθέντα, καὶ προκηρυχθέντα ἐγγράφως περὶ τοῦ Χριστοῦ παρὰ τῶν προφητῶν σήμερον ἐπιδεξομένι· Ήσαΐας γάρ δὲ προφῆτης περὶ τῆς γενήσεως αὐτοῦ προείρηκεν οὕτως, Ἰδού δὲ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται αὐτὸν, καὶ καλέσουσαν τὸ δόνομα αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ. Θτὶ δὲ ἀνθρώποις συνανταστραφῆσται, ἀκουε τοῦτο τοῦ προφήτου λέγοντος. Οὗτος δὲ Θεὸς ἡμῶν· οὐ λογισθήσεται ἔτερος πρὸς αὐτὸν. ἔξευρεν πᾶσαν ὅδον ἐπιστήμης, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν Ἰακὼβ τῷ παιδὶ αὐτοῦ, καὶ Ἰεραπήλῳ τῷ ἡγαπημένῳ αὐτοῦ. μετὰ ταῦτα ἐπὶ τῆς γῆς ὄφθη, καὶ τοὺς ἀνθρώπους συναντεστράφῃ· Θτὶ δὲ περιρασθήσεται παρὰ τοῦ διαβόλου νικήσας αὐτὸν, Ζαχαρίας δὲ προφῆτης ἔφη. Ἰδον τὸν Ἰησοῦν τὸν ιερέα τὴν μέγαν ἐστῶτα, καὶ δὲ διάδολος εἰστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τοῦ ἀντικείσθαι αὐτῷ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν, Ἐπιτιμήσαι σοι δὲ Θεὸς διάβολε, δὲ ἐκλεξάμενος τὴν Ἱερουσαλήμ. Θτὶ δὲ κρατηθῆσται, ή Σοφία Σολομώντος λέγει. Εἴπον ἐν ἑαυτοῖς οἱ ἀσεβεῖς, Δῆσμωμεν τὸν δικαιον, θτὶ δύσχριστος ἡμῖν ἐστιν, θτὶ δὲ καὶ παρὰ τοῦ μαθητοῦ προδοθῆσται, λέγει δὲ φαλμψόδης, Ὁ ἐσθίων ἀρτοῖς μου ἐμεγάλυνεν ἐπὶ ἐμὲ πτερνισμὸν. Θτὶ δὲ ἐκδύσεται, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν κλήρῳ δοθῆσται, προείρηκεν δὲ αὐτὸς προφῆτης, λέγων· Διεμερίσαγτο τὰ ἱμάτια μου, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον. Θτὶ δὲ παρὰ φευδομαρτύρων κατηγορηθῆσται, προείρηκεν δὲ προφῆτης, λέγων, θτὶ ἐπανέστησαν μοι μάρτυρες ἄδικοι, θτὶ δὲ ἀκάνθαις στεφανωθῆσται, προείρηκεν Ἱερεμίας, Ἀκάνθαις τῶν ἑαυτοῦ πταισμάτων δὲ λαὸς οὗτος περιεστοιχησέν με. Θτὶ δὲ χολῇ τραφή-

վարձու կ- արժամեթո(յ) : Եւ դարձեալ
ասէ . Ալիցառտ գոյս է հայ նորս, որ է
տարօն նորս . Ընթացառտ յերիշ : Եւ զի
փշովք պատկեցաւ, ասէ դարձեալ Եւ-
րեմիսա . Փիուշ յանցանաց պատեաց զի՞ն
ծովզաւրդ էն : Եւ Դաւիթ ասէ . Ետուն
՚ի կերակուր ինձ լեզի, և ՚ի ծարաւ
իմ արբացին ինձ քացախ . և կապե-
ցին զոսս իմ և զձեռս իմ, և եղին զիս
նշաւակ իւրեանց . և ՚ի ձեռու քյանձն
առնեմ զդոգի իմ : Եւ դարձեալ . Բա-
ժանեցին զանդերձա իմ յինքեանս
և ՚ի վերա(յ) պատառւանսի իմո(յ)
վիճակի արկանէին : Եւ զի ոչ կարեւ
ուրանալ, որ ՚ի ժամ խաչերութեան
արթակն խաւարեցաւ և լուսին; և
երկիր շարժեցաւ, վէմք պատառե-
ցան, վարագոյր տանարին ցելաւ,
գերեզմանկ բացան, և բազում մար-
մինք ննջեցից յարեան, բատ մար-
գարէւսթեան Եզեկիէլի . Բացից, ա-
սէ, զգերեզմանս ձեր և հանից զեկո
՚ի գերեզմանաց ձերոց ժողովուրդ իմ։
Զայս ամենայն Ֆը նժոխուացին քո մար-
գարէքն, ո՞վ Երբացիցի:

Արդ էթէ ճմարիտք են ասացեալ-
քըն՝ ՚ի սրբաց մարգարէիցն, և ոչ ու-
նիս ասել սուս, պարտ է քեզ հաւա-
նել ճմարտութեանն, և խոստվանել
զիրիստոսի ասուուածութիւնն: Բայց
դու զանարդանս ասես, որ վասն մե-
րոյ(յ) փրկութեան արար. ոչ առնուս
՚ի միտ, և զնշանս և զզաւորութիւնն
զանց առնես, որպէս զջարին խափա-
նուածովք ձեր, որպէս մարգարէքն
մեաւին:

Կոստանդիանոս ասէ, թէ Զայս աւ-
մենայն՝ ի ձեր գիրսն ասէ; աւելորդ
մեծարանէք, ով Երրայեցիք, որ ըստ
կառակ ասապատ ՚ի Աւեղիստրոսէ,

σεται, και δξει ποτισθησεται, προεργκεν δ προφήτης, λέγων, Ἐδωκαν, εἰς τὸ δρόμα μου χολὴν, και εἰς τὴν δίφαν μου ἐπότισάν με δόξον. δτι δὲ ἐμπαιχθῆσεται, προείπεν Τερεμίας, λέγων, Εἰς ἐμπαιχγμὸν ἐγενόμην τῷ λαῷ τούτῳ. δτι δὲ τοῖς δεσμοῖς αὐτῶν δεδηγησεται, και σιναροθῆσεται ἐπὶ ξύλου παρὰ τῶν Ιουδαίων, λέγει, δ Ἔσδρας. Ἐδήσατέ με, οὐχ ὡς πατέρα τὸν δυσάμενον ὑμᾶς ἐκ γῆς Αἴγυπτου· κράζοντες ἐπὶ τοῦ δημιατος τοῦ κριτοῦ ἐπαπεινώσατε με· κρεμασθέντα ἐπὶ ξύλου παρεδώκατε με. δτι δὲ ταφῆσεται, Τερεμίας λέγει, Ἐν τῇ ταφῇ αὐτοῦ ζωτικήσονται οι νεκροί. ἐν γάρ τῷ καιρῷ ἐν φόδεσποτης ἡμῶν Ἰησοῦς ἐν τῷ πάθει αὐτοῦ ἀπέλυσεν τὸ Πνεύμα, οι τάφοι ήνεψφθησαν, και πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἄγιων ἀνέστη· δ ήλιος ἐσκοτίσθη, και ἡ ἡμέρα σχῆμα νυκτὸς ἀνελάβετο. τὸ καταπέμπα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη, και σεισμὸς κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν ἐγένετο. ταῦτα εἰ δυνηθῆς ὁ Ιουδαῖς ἀποδεῖξαι μὴ εἶναι παρὰ τῶν ὑμετέρων προφητῶν προκηρυχθέντα, ὡς φεύδῃ με εἰρηκότα ἀνίκητας, εἰ δὲ ἀληθῶς παρὰ τῶν ὑμετέρων ἄγιων προφητῶν προλεχθέντα εἰσὶν, τοῖς σοὶς διφελεῖς πεισθῆναι, και ὡς ἀληθὴ δέξασθαι, εἰ καὶ τοῖς ἐμοὶς ἀντιλέγεις. εἰ μὲν γάρ φεύδεσθαι αὐτοὺς λέγεις, τὴν σαυτοῦ θρησκείαν ἀνατρέπεις. εἰ δὲ ἀληθεύειν αὐτοὺς δημολογεῖς, και τοὺς σοὺς περοφήτας ἀληθεῖς μάρτυρας ἀποδεικνύεις, και τὸν ἡμέτερον Χριστὸν ἔκων και ἡτημένος προσκυνήσεις.

Κωνσταντίνος Αύγουστος είπεν. ΕΙ-
ταῦτα ταῖς ὄμητέραις περιέχεται βιβ-
λοῖς περισσῶν ἀντιλέγετε, ὡς Ἰουδα-
οι, τῶν παθημάτων ἔγεκνεν τοῦ Χρι-

զկանխասաց մարդարէիցն, որ վասն
Փրիստոսի կատարեցան 'ի փրկու-
թիւն մեր:

στοιδ ἀπερ προλεχθέντα, καὶ κατὰ
τάξιν ἐν τῷ Χριστῷ ἐπληρώθη. θθεν
εἰ εἰσὶν ἔτερα τινα προσφερέσθωσαν·
δεῖ γάρ καὶ ταῦτα δικαίως καὶ κατὰ
λόγον ἐκδεβλήσθαι.

Յովնաս ասէ. Ամենայն որ միան-
դամայն ասացան 'ի Սեղբեստրոսէ,
ասացեալ են (ի) սուրբ մարդարէիցն,
ճշմարիս է, և չէ սուսու. (բայց) ոչ
վասն Փրիստոսի, այլ վասն այլոյ(j)
ուրուք. թէպէս և ոչ կարեմք յան-
դիման կացուցանել ըստ ժամանակի
իրաց:

Սեղբեստրոս ասէ. Ազա հարկ է
զամենայն գիրս ճշմարտել, զոր ճշմա-
րիս ասացեր զասացեալսն 'ի մար-
դարէիցն ։

Ἄδυνταν λέγει· Πάντα τὰ περὶ οἰου-
δήποτε ἀγίου προφητεύθέντα δικαίῳ
նποθέσει ἐκτεμῆναι δψειλεῖ· τοῦτο δὲ
μάλιστα, προειρήσθαι δειξάτω περὶ¹
αὐτοῦ, τὸ πειρασθῆναι, καὶ κρατηθῆ-
ναι, καὶ υδρεσιν ἐμπατιχθῆναι· ἔπειτα
σταυρωθῆναι, καὶ ταφῇ παραδοθῆ-
ναι.

Σλնեστρօս նպական էֆդ, Օնօսն ձնայշի
էստին պասաց օս տաց ցրագած էկնէս-
թաւ ծնեն πρώτոν ծմօլցիցան օձէ ըլ-
նաւ տաց ցրագած, և օնծէն էնծէն.

Անձն ըլու, Տὰ παρὰ τῶν προφή-
τῶν λεχθέնτα, ἀληθή ընαι πάντες
ծմօլցոնսιν· ἀλλὰ τὰ πρὸς ἀλλοὺς εἰ-
ρημένα, ἀλλοὺς πεπονθέναι φῆσ. Σλ-
նեստրօս նպական, Օնօսն ծնծաւ ձնա-
լունիքը. Հոյն, թոշնոկառակն, միաց զՍեղ-
բեստրոս կը խօսեմէ, գնենով անոր թերանն
ապնպիսի կցկուք վարդապետութիւն մի, որ
յունարէնի մէջ կը պակսի, և Ազաթանգե-
ղայ 284—287 էներու մերս յերիւսան կը
ակսուի: Այսպիսի յեղացրյում մի՝ բնագրի
տարրերութեան չի կրնար տրուիլ: այլ հայ
թարգմանչի դրան նպատակով կրնայ միայն
մեկնուիլ, զոր ի ակզրան անդ նշանակեցինք,
և հարկ կայ յեղանգել:

1. Ասկէց վերջ եկող պարբերութեանց մէջ
Հայն բուլորովին անհմանս կը բարբառի յաւ-
սին. զի վերջինու փոխ առ փոխ մէջ կը բերէ
Անանի և Լուսունէի և Դրսիչէ հարցմունքն, և
Սեղբեստրոսի և կաստանդիտանոսի պատսա-
խանիքը. Հոյն, թոշնոկառակն, միաց զՍեղ-
բեստրոս կը խօսեմէ, գնենով անոր թերանն
ապնպիսի կցկուք վարդապետութիւն մի, որ
յունարէնի մէջ կը պակսի, և Ազաթանգե-
ղայ 284—287 էներու մերս յերիւսան կը
ակսուի: Այսպիսի յեղացրյում մի՝ բնագրի
տարրերութեան չի կրնար տրուիլ: այլ հայ
թարգմանչի դրան նպատակով կրնայ միայն
մեկնուիլ, զոր ի ակզրան անդ նշանակեցինք,
և հարկ կայ յեղանգել:

Κωνσταντίνος Αύγουστος εἶπεν, Εἰ
ἄλλο ἐπιδεῖξαι Αὐνάν οὐ δύναται,
γινωσκέτω ἐμυτὸν φανερῶς ἡττιμένον.

Δωήκ λέγει, Σιλβεστρος ἐπηγγεί-
λατο δικαίας αἰτίας ἐρείν, περὶ τοῦ
γενηθῆναι αὐτὸν, καὶ πειρασθῆναι
αὐτὸν ὑπὸ τοῦ διαβόλου, καὶ παθεῖν.
δίκαιον οὖν ἔστιν αὐτὸν ταῖς οἰκείαις
ὑποσχέσειν τὸ ἴκανὸν ποιῆσαι. Σιλ-
βεστρος ἔφη, Ἐπειδὴ οὖν ἀληθὴ τὰ
προφῆτευθέντα εἰρηκα, διμολογήσατε
ὅτι ἡ παρθένος συνέλαβεν; καὶ ἔτεκεν
τὴν Ἐμμανουὴλ ὃ ἔστιν μεθὲ ἡμῶν ὁ
Θεός; καὶ σωπῶντος τοῦ Δωήκ, Κων-
σταντίνος ὁ βασιλεὺς εἶπεν. Οὐκ ἀπε-
σίγησεν Δωήκ, εἰ ἐδύνατο τοῖς λεγο-
μένοις ἀντιστῆναι, διθεν γινωσκέτω
ἀληθὴ εἶναι τὰ λεγομένα.

Այլ (Եթէ) վասն այլո(*J*) ուրուք,
արդ ցոյց: Ո՞վ է ծնեալ 'ի կուսէն
ընդ մեզ Աստուած. և կամ ո՞ւ ել
իշխան 'ի բերդա(*C*) եթէմէ, որ հով-
ուէ գժողովորդ զիսրայէլ: Եւ կամ
ո՞վ է, որ 'ի վերա(*J*) յաւանակի նո-
րո(*J*) իշու նստի և զայ յերուսաղէմ,
ըստ Զպքարիա(*J*) մարգարէխն, ցոյց
զայլ ոք:

Հ. ԲՈՒԽԱԲԱՌՈՒԹԻՒՆ

(Տես յ'Էջ 507)

230. Արշնագոյզ. Արջու Ընգոյզ.

Ըստ Ար. Ճակղի մարիչ կամ Ճակղի մայիչ, Ժայռ Մատի, Ըստ
Ամիր. Կ'ըսուի կակի մարիչ, և Հնդիքն թուրունար Կ'ասեն. և ինքն երկու
» ցեղ կու լինի. մէկ ցեղն ի Ճակղ ու-Ղար, Ջոյր մէկ ցեղն ի վերայ փուշ
ո ունի, որպէս փայտի խարոսոց կու նմանի փուշն, և ապիտակ այլ կու լինի. և
» իր միջին հասն մեծ է քան զՊատնամին հունտն և քան զԼուֆակի (Լուֆ?),
» Նուկի) մանր է և դեղնրար է, և մէջն ի լիք հունտ է, և կեղեւն նօսր է, և
» զլուխն նման է Պատինճանի և Լուֆայի. և մեծութիւնն Ծնկըզի շափ է. և
» թէ մէկ կուտ յիրմէն ուտեն՝ ըղեզին զեն առնէ և հարրեցընէ. մէկ տէնկն և
» մէկ դրամն սպանանէ և մէկ օրն քուն անէ, և փողել տայ և թմրեցընէ. և
» իր դեղն այն է՝ որ փակեն, և այն: Եւ զիտացիր որ Թ. Թարուայ ասեն»:
Ըստ այսմ և Լ. Datula Stramonium.

Վերոյգրեալ արարերէն Ղայը կամ Գրայի անուանեալ Ընդոյզն՝ փսխեցուցիչն է.
Փ. Noix vomique. որոյ համար կ'ըսէ Ամիրտ. թէ կոչի և «Ճակղի փուսար.
» ինքն ընկուզ-մն է՝ որ մեծութիւնն կաղինի մի շափ է. և լան այն է որ ամուր